

بريلي ڪان مديني

- مفتي اعظم هند بريلي ڪان مديني 5 ● قاسي گهاٽ ڪان پنهنجي گهر 7
 ● مُشڪلڪُشا جو ڏيڍار 9 ● برڪت وارا چار آنا 11
 ● قيد ڪان آزاد ته ٿي ويو!! 12 ● مينهن وسڻ لڳو 16
 ● مزدور شهزادو 17

شيخ طريقت، امير اهل سنت، باني دعوت اسلامي حضرت علامه مولانا ابوبلال

فحَمَّد الياس عطار قادري رضوي

قاسم رضوي
 ائف ايس ايس

مكتبة المدينة
 (دعوت اسلامي)

ڪتاب پڙهڻ جي دعا

ديني ڪتاب يا اسلامي سبق پڙهڻ کان پهريان هيٺ ڏنل دعا پڙهي ڇڏيو جيڪو
ڪجهه پڙهندا ياد رهندو، دعا هي آهي:

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَاَنْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ

ترجمو: اي الله! اسان تي علم ۽ حڪمت جا دروازا کولي ڇڏ ۽ اسان تي پنهنجي رحمت نازل
فرما! اي عظمت ۽ بزرگي وارا!
(المستطرف ج 1 ص 40 دارالفكر بيروت)

نوٽ: اول آخر هڪ هڪ ڀيرو درود شريف پڙهي ڇڏيو

بريلي کان مديني

شيخ طريقت، امير اهل سنت، بانيءَ دعوت اسلامي، حضرت علامه

مولانا ابوبلال محمد الياس عطار قادري رضوي

سنڌي ترجمو پيشڪش

مجلس تراجم هن رسالي جو آسان سنڌي زبان ۾ ترجمو ڪرڻ جي وس
اھر ڪوشش ڪئي آهي. جيڪڏهن ترجمي يا ڪمپوزنگ ۾ ڪٿي ڪا ڪمي
بيشي نظر اچي ته **مجلس تراجم** کي آگاهه ڪري ثواب جا حقدار بڻجندا.

رابطي جي لاءِ: **مڪتب مجلس تراجم (دعوت اسلامي)**

عالمي مديني مرڪز فيضان مديني محل سوداگران

پراڻي سبزي منڊي باب المديني ڪراچي

فون نمبر: 021_34921389_90_91

E-mail: majlistarajim@dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَ الصَّلٰوةُ وَ السَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
 اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بريلي کان مديني

شيطان پلي ڪيتري به سستي ڏياري پرهي رسالو ثواب جي نيت سان
 پورو پڙهي ڪري پنهنجي دنيا ۽ آخرت جي بهتري ڪيو .

دُروءِ شريف جي فضيلت

حضرت سيدنا اَبِي بن كَعْب رضي الله تعالى عنه عرض ڪيو ته مان
 (سمورا ورد وظيفا ڇڏي ڏيندس ۽) پنهنجو سڄو وقت درود پڙهڻ ۾
 گذاريندس، ته سرڪار مدينه صلى الله تعالى عليه وآله وسلم فرمايو: اهو تنهنجي
 فڪرن کي پري ڪرڻ جي لاءِ ڪافي ٿيندو ۽ تنهنجا گناهه معاف
 ڪيا ويندا .
 (ترمذي ج 4 ص 207 الحديث 3465 دارالفكر بيروت)

صَلُّوا عَلَي الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَي مُحَمَّدٍ

بريلي کان مديني

هيءُ انهن ڏينهن جي ڳالهه آهي جڏهن مان ڪراچي جي
 علائقي ڪارادر ۾ موجود حضرت سيدنا محمد شاهه بخاري
 سبزواري عليه رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِي جي مزار شريف سان لڳ حيدري مسجد
 ۾ تاجدار اهلستت، شهزاده اعليٰ حضرت، حضور مفتي اعظم
 هند حضرت مولانا مصطفيٰ رضا خان عليه رَحْمَةُ الرَّحْمٰنِ جو مُتَبَرِّڪَ عِمَامُو
 شريف مٿي تي سجائي نماز فجر پڙهائيندو هئس. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ
 هڪ وليءَ ڪامل جو عمامو شريف ڪيترائي ڀيرا منهنجي مٿي

فرمان مصطفيٰ ﷺ: جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏه
رحمتون موڪليندو آهي .

۽ هتن سان لڳو آهي **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** منهنجي هت ۽ مٿي کي
جهنم جي باهه مس نه ٿيندي، ۽ جڏهن هت ۽ مٿي کي نه ڇهندي
ته **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** سڄو بدن به محفوظ رهندو. اصل ۾ ڳالهه هي
آهي ته مٿي ذڪر ڪيل حيدري مسجد ۾ اعليٰ حضرت عظيم
البرڪت، امام اهل سنت، مُجَدِّدِ دِينِ و ملت، عالم شريعت، واقف
اسرار حقيقت، پير طريقت مولانا شاه احمد رضا خان **عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ**
جي خليفي، مَدَّاحُ الحبيب، صاحبِ قِبَالَةٍ بخشش حضرت مولانا
جميل الرَّحْمَنِ قادري رضوي **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِي** جن جا صاحبزاده
حضرت علامه مولانا حميدُ الرَّحْمَنِ قادري رضوي **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِي**
جن امامت فرمائيندا هئا، ۽ مسجد کان سندن جو گهر تقريباً ڇه
ست ڪلوميٽر پري هو. ان لاءِ فجر نماز جي امامت جي سعادت
مون کي ملندي هئي، ۽ انهن جو حضور مفتيءَ اعظم هند **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ**
تَعَالَى عَلَيْهِ وارو عمامو شريف مون کي نصيب ٿي ويندو هو، جنهن
کان آئون برڪتون حاصل ڪندو هئس. هڪ دفعي حضرت
مولانا حميد الرحمن **عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ** صاحب جن اعليٰ حضرت **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى**
عَلَيْهِ جا فضائل بيان ڪندي مون کي فرمايو: ”مان انهن ڏينهن ۾
ننڍو ٻار هيس ۽ مون کي چڱيءَ طرح ياد آهي ته اعليٰ حضرت
عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ مون سان به، ۽ هر ننڍي ٻار سان ”توهان“ چئي ڪري
گفتگو فرمائيندا هئا. ڇڙپون ڏيڻ، دڙڪا ڏيڻ ۽ تون تون، سندن
عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جي مزاج مبارڪ ۾ نه هو. هڪ ڀيري خميس جي

فرمانِ مصطفيٰ ﷺ: جنهن مون تي ڏه پيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سو رحمتون موڪليندو آهي .

ڏينهن مان بريلي شريف ۾ اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جي گهر ۾ حاضر هئس ته هڪ شخص ساڻن ملاقات لاءِ آيو، ۽ اهو وقت عام ملاقات جو نه هو، پر هو ملڻ لاءِ اصرار ڪري رهيو هو نيٺ مان اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جي خاص ڪمري ۾ پيغام ڏيڻ لاءِ هليو ويس، پر ڪمري ۾ ته ڇا پوري گهر ۾ اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ڪٿي به مون کي نظر نه آيا.

اسان حيران هئاسين ته آخر ڪيڏانهن تشریف ڪٿي ويا. انهيءَ سوچ ۾ سڀني بيٺا هئاسين ته اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ اوچتو پنهنجي خاص ڪمري مان ٻاهر نڪتا. سڀ حيران ٿي ويا ۽ پڇڻ لڳا ته جڏهن اسان توهان کي ڳوليو ته توهان ڪٿي به نظر نه آيو. پر هاڻي اوهان پنهنجي ئي ڪمري مان ٻاهر تشریف ڪٿي آيا آهيو ان ۾ ڪهڙو راز آهي؟ ماڻهن جي تمام گهڻي اصرار ڪرڻ تي ارشاد فرمايائون: ”الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ“ مان هر خميس تي هن وقت پنهنجي هن ئي ڪمري مان بريلي کان مديني منور زَاوَاهُ اللهُ شَرَفًا وَتَعْظِيمًا جي حاضري ڏيندو آهيان.“ الله عَزَّوَجَلَّ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي.

امِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

حرم ۽ اُس ساحتِ هر دو عالم!

جو دل هوڇڪا شڪارِ مدينه (ذوق نعت)

صَلُّوْا عَلَيَّ الْحَبِيْبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

فرمانِ مصطفيٰ ﷺ: جنهن مون تي ڏينهن ۾ پنجاهه ڀيرا درود پاڪ پڙهيو قيامت جي ڏينهن مان ان سان مصافحو ڪندس .

قطبِ مدينه جي گواهي

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ! امام اهل سنت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ زبردست عاشق رسول هئا. انهن تي سرڪارِ مدينه صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جو خاص ڪرم هو، بريلي شريف کان مديني منور زادا اللهُ شَرَفًا وَتَعْظِيمًا جي حاضري جو هڪ ڀيو ايمان افروز واقعو ملاحظه فرمايو، جيئن مديني شريف جي مقيم الحاج محمد عارف ضيائي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جو بيان آهي: هڪ ڀيري حضور قطب مدينه سيدي و مرشدي و مولائي ضياءُ الدين احمد قادري رضوي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِي مونس مونس کي ارشاد فرمايو: ”هي انهن جي ڏينهن جي ڳالهه آهي جڏهن اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ حيات هئا. مان هڪ ڀيري سرڪار نامدار صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي مزار فائض الانوار تي حاضر ٿيس. صلوة و سلام عرض ڪرڻ کان پوءِ ”بابُ السَّلام“ پهتس. اتان کان اوچتو منهنجي نگاهه سونهري جارين جي طرف وٺي، ڇا ٿو ڏسان ته اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ شهنشاھ رسالت صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن جي مواجهي شريف جي سامهون هٿ ٻڌي حاضر آهن. مون کي تمام گهڻو تَعَجُّب ٿيو ته سرڪار اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ مدينه طيبه زادا اللهُ شَرَفًا وَتَعْظِيمًا ۾ حاضر ٿيا آهن ۽ مون کي خبر به نه آهي، پوءِ مان اتان کان مواجهي شريف تي حاضر ٿيس اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ مون کي نظر نه آيا، اتان وري بابُ السَّلام جي طرف آيس ۽ جڏهن سونهري جارين جي طرف ڏٺو ته اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ مواجهي شريف وٽ

فرمان مصطفيٰ ﷺ: جيڪو مون تي هڪ ڀيرو درود پڙهندو آهي الله تعاليٰ ان جي لاءِ هڪ قيراط اجر لکندو آهي ۽ هڪ قيراط احد پهاتڙ جيڏو آهي .

حاضر هئا. وري مان ٻيهر سونهري جارين جي روبرو حاضر ٿيس ته اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه موجود نه هئا ٿيون ڀيرو به ائين ئي ٿيو. مان سمجهي ويس ته هي مَحْبُوب ۽ مَحَبَّ جو معاملو آهي. مون کي ان ۾ دخل اندازي نه ڪرڻ کپي. اللهُ عَزَّوَجَلَّ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي.

امِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ سڱِ مدينه عِظِي عَنْه جي مرشد پاڪ قطب مدينه رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه جي به گواهي ملي وئي ته اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه جن باطني طريقي سان مدينه المرشد بريلي شريف کان مدينه الرسول صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ۾ حاضر ٿيا هئا .

نم مصطفيٰ جس کے سینے میں ہے گو کہیں بھی رہے وہ مدينه میں ہے
صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ

مفتي اعظم هند بريلي کان مديني

منا منا اسلامي ڀائرو! توهان ڏٺو؟ سُنِين جي امام اعليٰ

حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه تي اسان جا پيارا آقا، منا منا مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ڪيتري قدر مهربان هئا، جو بغير ڪنهن ظاهري سواري جي بريلي شريف مان مديني منور زَاوَاهُ اللهُ شَرَفًا وَتَقْظِيمًا ڏانهن گهرائي وندا هئا، اعليٰ حضرت ته اعليٰ حضرت پر سندن رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه جي شهزادي تي به ڪجهه گهٽ ڪرم نه هو، جيئن ته تاجدار اهلستت، شهزاده اعليٰ حضرت، حضور مفتي اعظم هند

فرمان مصطفيٰ ﷺ: جنهن مون تي ڏهه پيراصبح ۽ ڏهه پيرا شام درود پاڪ پڙهيو ته ان کي قيامت جي ڏينهن منهنجي شفاعت ملندي.

مولانا مصطفيٰ رضا خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن جي هڪ مريد، ۽ دعوت اسلامي جي ذميدار مون کي تاج پور شريف (ناگپور، هند) مان هڪ خط جي فوتو ڪاپي موڪلي جنهن ۾ هڪ مبلغ دعوت اسلامي جي تحرير به شامل هئي جيڪا هن طرح هئي: 1409هه ۾ منهنجي والدين، وڏي پيءُ ۽ ڀاڄائي کي حج جي سعادت نصيب ٿي انهن مديني منور رَازِمَا اللهُ شَرَفًا وَتَعْظِيمًا ۾ به بيحد ايمان افروز منظر ملاحظه ڪيا: (1) والد صاحب روضي مبارڪ جي ويجهو هي رُوح پرور منظر ڏٺو ته سرڪار مفتي اعظم هند مولانا مصطفيٰ رضا خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن معمول مطابق مٿي مبارڪ تي عمامو شريف سجائي چنڊ جهڙو چهرو چمڪائيندي پنهنجي مخصوص مدني قافلي سان گڏ تشریف فرما آهن! تمام گهڻي حيراني ٿي ته حضور مفتي اعظم هند رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ کي وصال ڪندي تقريباً اٺ سال گذري چڪا آهن هتي ڪيئن جلوه افروز آهن! حيرت ۽ خوشي وچان پنهنجي وڏي پٽ (يعني منهنجي وڏي پيءُ) کي هي خبر ڏيڻ لاءِ ڳولڻ نڪتا. جڏهن وڏي پٽ سان ملاقات ٿي ته خبر پئي ته هو به والد صاحب کي ڳولي رهيا هئا ڇو ته ان به اهو منظر ڏسي ورتو هو. پوءِ ٻئي جڻا گڏجي ٻيهر انهيءَ جڳهه تي آيا ته سرڪار مفتي اعظم هند رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ پنهنجي مدني قافلي سميت وڃي چڪا هئا. الله عَزَّوَجَلَّ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

فرمان مصطفيٰ ﷺ: جيڪو مون تي هڪ ڀيرو درود پڙهندو آهي الله تعاليٰ ان جي لاءِ هڪ قيراط اجر لکندو آهي ۽ هڪ قيراط احد پهاتڙ جيءَ آهي .

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

آقا جي قدم ۾ موت

(2) ٻيو قابل صد رشڪ منظر هي ڏٺو ته هڪ ڊگهي قد وارو ۽ صحت مند نوجوان نبي ڪريم ﷺ جي آستانِ عرش نشان تي حاضر هو، ۽ پيراندي شريف کان بيهي هت ڪڍي دعا گهري رهيو هو جو اوچتو ڪريو ۽ حضور ﷺ جي قدمن تي قربان ٿي ويو! والد صاحب ٻڌايو ته ماڻهن جي رش ٿي وئي مختلف ٻوليون ڳالهائڻ وارا مسلمان پنهنجي پنهنجي زبان ۾ ان خوش نصيب نوجوان جي ايمان افروز موت تي رشڪ ڪري رهيا هئا. اي ڪاش!

يون مجھے کوموت آئے توکيا پوچھنا مرا

میں خاک پر نگاہ دربار کی طرف (ذوق نعت)

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

قاسي گهاٽ کان پنهنجي گهر

اعليٰ حضرت امام احمد رضا خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن جو هڪ مريد امجد علي خان قادري رضوي شڪار لاءِ نڪتو، انهن جڏهن شڪار تي گولي هلائي ته نشانو صحيح نه لڳو ۽ گولي رستي تان گذرندڙ هڪ شخص کي لڳي جنهن سبب هو مري ويو، پوليس گرفتار ڪري ورتو ڪورٽ ۾ قتل ثابت ٿي ويو، ۽ قاسي جي سزا ٻڌائي وئي. مت مائٽ تاريخ کان پهريان روئندا روئندا ملاقات لاءِ پهتا ته امجد علي صاحب انهن کي چوڻ لڳا:

فرمان مصطفيٰ ﷺ: جڏهن توهان مرسلين (عليه السلام) تي درود شريف پڙهو ته مون تي به پڙهو بيشڪ آءٌ سڀني جهانن جي رب جو رسول آهيان.

توهان سڀ مطمئن رهو مون کي قاسي نٿي ٿي سگهي، ڇو ته منهنجي مرشد سيدي اعليٰ حضرت **رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه** خواب ۾ اچي ڪري مون کي هيءُ خوشخبري ٻڌائي ڇڏي آهي ته ”اسان توهان کي آزاد ڪري ڇڏيو.“ روئي روئي ماڻهو واپس هليا ويا، قاسيءَ جي تاريخ واري ڏينهن ممتا جي ماريل ماءُ روئندي پنهنجي لال جو آخري ديدار ڪرڻ پهتي، **سُبْحَنَ اللهُ! سُبْحَنَ اللهُ!** پنهنجي پير و مرشد تي يقين هجي ته اهڙو! ماءُ کي به وڏي اعتماد سان عرض ڪيائون: ”امان توهان رنجيده نه ٿيو ۽ گهر وڃو، **إِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ** اڄ جو ناشتو مان گهر اچي ٿي ڪندس.“ والده جي ويڻ کان پوءِ امجد علي صاحب کي قاسي جي تختي تي آندو ويو ڳچيءَ ۾ قاسي جو ڦندو وجهڻ کان پهريان دستور مطابق جڏهن آخري خواهش پڇي وئي ته چوڻ لڳا: ”پڇي ڇا ڪندؤ؟ اڃا منهنجو وقت ناهي آيو.“ انهن سمجهيو ته شايد موت جي دهشت جي ڪري هن جو دماغ فيل ٿي ويو آهي! پوءِ جيئن ئي قاسي ڏيڻ وارو ڦندو ڳچي ۾ پارايو ته تار آئي ته ملڪءِ وڪتوريه جي تاجپوشي جي خوشي ۾ هيترا قاتل ۽ هيترا قيدي آزاد ڪيا وڃن جلدي ئي قاسيءَ جو ڦندو ڪڍي انهن کي تختي تان هيٺ لاهي آزاد ڪيو ويو. هيڏانهن گهر ۾ ڪُهرام متل هو ۽ لاش ڪڍي اچڻ جو انتظام ٿي رهيو هو ته امجد علي رضوي **رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْه** قاسي گهاٽ کان سڌا پنهنجي گهر پهتا ۽ چوڻ لڳا ناشتو

فرمان مصطفيٰ ﷺ : توهان جتي به هجو مون تي درود پڙهو توهان جو درود مون وت
بيهندو آهي .

کڙي اچو مون چئي ڇڏيو هو ته **ان شاء الله عَزَّوَجَلَّ** مان ناشتو گهر
اچي ڪندس . (تجليات امام احمد رضا ص 100، بتصرف برڪاتي پبلشرز باب المدينه)
الله عَزَّوَجَلَّ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش
ٿئي .
اُمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاُمِين صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

آهين دل آسیر سے لب تک نہ آئی تھیں
اور آپ دوڑے آئے گرفتار کی طرف
صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٌ

مشڪلڪشا جو دیدار

ڪجهه اسلامي پائرن کي باب المدينه ڪراچي جي هڪ
پيرسن ڪاتب عبدالماجد بن عبدالملڪ پيلي پيتي هي ايمان
افروز واقعو ٻڌايو: ”منهنجي عمر ان وقت تيرهن 13 سال هئي،
منهنجي مائيلي ماءُ جو دماغي توازن خراب ٿي ويو هو، ان کي
زنجيرن سان ٻڏي ڇت تي رکيو ويندو هو، گهڻو علاج ڪرايو
ويو پر فائدو نه ٿيو، پوءِ ڪنهن جي مشوري تي مان ۽ منهنجي
والد صاحب والده کي زنجيرن ۾ ٻڏي جيئن تيئن ڪري پيلي
پيت کان بريلي شريف آندو، والده لڳاتار گاريون ڏئي رهي
هئي، اعليٰ حضرت امام احمد رضا **عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن** کي ڏسندي ئي
وڏي آواز سان چيائين: ”تون ڪير آهين؟ ۽ هتي ڇو آيو
آهين؟“ اعليٰ حضرت **رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** نهايت نرميءَ سان فرمايو:
”محترم توهان جي بهتري لاءِ حاضر ٿيو آهيان“ والده اڳي وانگر

فرمان مصطفيٰ ﷺ: مون تي درود شريف جي ڪثرت ڪريو بيشڪ هي توهان جي لاءِ طهارت (يعني پاڪائي) آهي.

وڏي آواز سان چيو: ”وڏو آيو آهين بهتري ڪرڻ وارو! جيڪا چاهيان ٿي ڇا اها بهتري ڪندين؟ فرمايائون: **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** والده چيو: ”مولا علي مشڪل ڪشا **كَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيمَ** جو ديدار ڪراءِ!“ اهو ٻڌندي ئي اعليٰ حضرت **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** پنهنجي ڪلهي مبارڪ تان چادر شريف لاهي پنهنجي چهري مبارڪ تي وڌي ۽ پوءِ جلدي هٿائي ڇڏي، هاڻي اسان جي اکين آڏو اعليٰ حضرت **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** نه بلڪ مولا علي مشڪلڪشا **كَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيمَ** پنهنجو نوراني چهرو چمڪائيندي بيٺا هئا. اسان جي پوڙهي والده وڏي سنجيدگيءَ سان سندن جي جلون ۾ گم هئي مان ۽ منهنجي والد صاحب دل کولي اکين سان مولا علي مشڪلڪشا **كَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيمَ** جي زيارت ڪئي، پوءِ مولا علي مشڪلڪشا **كَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيمَ** پنهنجي چادر مبارڪ پنهنجي چهري مبارڪ تي وجهي هٿائي ته هاڻي اعليٰ حضرت **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** اسان جي سامهون مسڪرائيندي بيٺا هئا پوءِ اعليٰ حضرت **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** هڪ شيشي ۾ دوا عطا فرمائي ۽ فرمايو ته هي دوا جون ٻه خوراڪون آهن. هڪ خوراڪ مريضه کي ڏجو جيڪڏهن ضرورت محسوس نه ٿئي ته ٻي خوراڪ بلڪل نه ڏجو. **أَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ** منهنجي والده هڪ ئي خوراڪ (يعني Dose) ۾ تندرست ٿي وئي ۽ جيستائين جيئري رهي ڪابه دماغي خرابي نه ٿي. **اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي. **أَمِينَ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ الْأَمِين صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ**

فرمانِ مصطفيٰ ﷺ: جنهن ڪتاب ۾ مون تي درود شريف لکيو ته جيستائين منهنجو نالو ان ڪتاب ۾ لکيل رهندو فرشتا ان جي لاءِ استغفار ڪندا رهندا.

قسمت ميں لاکھ ٽيچ هون سو بل هزار کج
 يہ ساری گتھی اک تری سیدھی نظر کی ہے
 صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

برڪت وارا چار آنا

هڪ پيري اعليٰ حضرت امام احمد رضا خان عليه رَحْمَةُ الرَّحْمٰن جن کي حاجين جي استقبال لاءِ بندرگاهه ويڻو هو. بڪ ڪرايل سواري کي اچڻ ۾ دير ٿي وئي ته هڪ عقيدتمند غلام نبي مستري بغير پڇا ڪري ٽانگو ڪرائڻ لاءِ هليا ويا، جڏهن ٽانگو ڪرائي واپس موٽيا، ته پري کان ڏٺائين ته سواري اچي چڪي آهي انهيءَ ڪري هن ٽانگي واري کي اتي ئي چار آنا (هڪ روپي جو چوٿون حصو) ڏئي واپس موٽائي ڇڏيو، ۽ هن واقعي جي ڪنهن کي به خبر نه هئي، چئن ڏينهن کان پوءِ مستري صاحب بارگاهه اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ۾ حاضر ٿيا ته پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ان کي چار آنا عطا ڪيا، انهن پڇا ڪئي: هي ڇا جا آهن؟ فرمايائون: ان ڏينهن توهان ٽانگي واري کي جيڪي ڏنا هئا. مستري صاحب حيران ٿي ويا ته مون هن ڳالهه جو ڪنهن سان به ذڪر ناهي ڪيو، پوءِ به اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ کي خبر پئجي وئي ان شخص کي سوچ ۽ ويچار ۾ ٻڌل ڏسي جيڪي هتي حاضر هئا چوڻ لڳا: ”پائو! برڪت وارا چار آنا چو ٿو ڇڏين برڪت لاءِ رکي ڇڏ، هن وٺي رکي ڇڏيا ۽ جيستائين اهي

فرمانِ مصطفيٰ ﷺ : مون تي ڪثرت سان درود شريف پڙهيو، توهان جو مون تي درود شريف پڙهڻ توهان جي گناهن جي لاءِ مغفرت آهي.

چار آنا هن وت رهيا ڪڏهن به پئسن ۾ ڪمي نه آئي.“ (حيات اعليٰ حضرت ج 3 260 مڪتبه المدينه ڪراچي) ﷺ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي. -

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِينِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

هاڻ اٿا ڪر ايڪ ٽڪرا اے ڪريم!

پڻ سخي ڪے مال ميں حقدار هم (حداق بخشش شريف)

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٌ

قيد کان آزاد ته ٿي ويو.....!

هڪ پوڙهي مائي جيڪا اعليٰ حضرت امام احمد رضا خان رَحْمَةُ الرَّحْمٰن جن جي مريدپاڻي هئي. ان جي مڙس تي قتل جو مقدمو داخل ٿيو، سزا جو حڪم ٿيو ته پنج هزار جرمانو ۽ ٻارهن سالن جي قيد، ان جي اپيل ڪئي وئي، جڏهن کان اپيل ڪئي وئي ان جو بيان آهي ته مان روزانو اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جي خدمت ۾ حاضر ٿيندي هيس، فيصلو جي تاريخ کان ڪجهه ڏينهن پهرين پوڙهي مائي چادر ۾ ويڙهجي پردو ڪري بارگاهِ اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ۾ فرياد ڪئي حاضر ٿي، پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ فرمايائون: ڪثرت سان حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ پڙهندي ڪر. پوڙهي مائي هلي وئي. وچ ۾ ڪيترائي ڀيرا حاضر ٿي پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ اهو ئي فرمائيندا هئا، ايستائين جو فيصلو جي تاريخ اچي وئي ۽ پوڙهي مائي حاضر ٿي ڪري عرض ڪيو: ”حضور!

فرمانِ مصطفیٰ ﷺ: جیکو مون تي جمعي جي ڏينهن درود شريف پڙهندو آءٌ
قيامت جي ڏينهن ان جي شفاعت ڪندس.

اڄ فيصلي ٿيڻو آهي“ فرمايائون: اهو ئي پڙهو. ٻيڙيءَ مائي
اهو پراڻو جواب ٻڌي ٿورو ڪاوڙجي پئي. ۽ وڏي آواز ۾ هي
الفاظ چوندي ويڻ لڳي: جڏهن پنهنجو پير ئي نٿو ٻڌي ته ٻيو
ڪير ٻڌندو! جڏهن پاڻ ﷺ هي ڪيفيت ڏني ته جلدي ئي
آواز ڏئي پوڙهي مائي کي گهرايو ۽ فرمايائون: پان ڪائو.
پوڙهي مائي عرض ڪيو: منهنجي وات ۾ پان موجود آهي. پاڻ
ﷺ جن اصرار ڪيو پر هوءَ ڪجهه ناراض هئي. پوءِ
اعليٰ حضرت ﷺ جن پنهنجو هٿ مبارڪ وڌائي پان
ڏيندي فرمايو: آزاد ته ٿي ويو آهي هاڻي ته پان ڪائو، پوءِ
پوڙهي خوش ٿيندي پان ڪاڏو ۽ گهر ڏانهن رواني ٿي، جڏهن
گهر جي ويجهو پهتي ته ٻار ڊوڙندا آيا ۽ چوڻ لڳا تون ڪٿي
هئين خط وارو توهان کي ڳولي رهيو آهي. خوشي خوشي ۾
گهر وٺي خط ورتو ۽ پڙهايو معلوم ٿيو ته مڙس آزاد ٿي چڪو
آهي. (حيات اعليٰ حضرت ج 3 ص 202) ﷺ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي
صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي.

امِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

تمنا ۽ فرمايئ روزِ محشر

يہ تیری رہائی کی چٹھی ملی ہے (حدائق بخشش شریف)

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

خوش نصیب بیمار

سيد قناعت علي شاه صاحب ڪمزور دل جا ماڻهو هئا.

فرمان مصطفيٰ ﷺ: جنهن مون تي جمعہ جي ڏينهن بہ سو پيرا درود پاڪ پڙهيوان جا بہ سو سالن جا گناہ معاف ڪيا ويندا.

هڪ پيري ڪنهن مريض جي خطرناڪ آپريشن جي تفصيل ٻڌي صدمي سان بيهوش ٿي پيا، لکين حياءَ جتن ڪيا ويا پر هوش نہ آيو، اعليٰ حضرت امام احمد رضا خان عليه رَحْمَةُ الرَّحْمٰن جي بارگاہ ۾ درخواست ڪئي وئي. پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ سيد زادي جي سيراندي جي طرف کان تشريف وٺي آيا ۽ نهايت ئي شفقت سان انهن جو مٿو پنهنجي هنج ۾ رکيو، ۽ پنهنجو مبارڪ رومال انهن جي چهري تي وڌو ته فوراً هوش اچي ويو ۽ اڪيون کوليائون زماني جي وليءَ جي هنج ۾ پنهنجو مٿو ڏسي ڪري تمام گهڻو خوش ٿيو، تعظيم جي خاطر اٿڻ چاهيو پر ڪمزوري جي سبب اُٿي نہ سگهيا. الله عَزَّوَجَلَّ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي.

امين بِجَاةِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

سرِ بَالِسِ اَنْهِيَسِ رَحْمَتِ كِي اِدالائِي هِي

حال بگڙاهي تو بيمار کي بن آئي هِي (ذوق نعت)

صَلُّوا عَلَي الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَي مُحَمَّدٍ

دل جي ڳالهه ڄاڻي ورتي

مدينه المُرشد بريلي شريف ۾ هڪ شخص هو. جيڪو بزرگانِ دين کي اهميت نہ ڏيندو هو، ۽ پيري مريديءَ کي بيت جو سور چونڊو هو. ان جي خاندان مان ڪجهه ماڻهو اعليٰ حضرت امام احمد رضا خان عليه رَحْمَةُ الرَّحْمٰن سان بيعت (مريد) ٿيل هئا. اهي سڀئي هڪ ڏينهن هن کي ڪنهن بہ طريقي سان ريجھائي

فرمانِ مصطفیٰ ﷺ: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درود شريف نه پڙهي ته ان جفا ڪئي.

راضي ڪري اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جن جي زيارت لاءِ وٺي ويا. رستي ۾ هڪ حلوائِي جي دڪان تي گرم گرم آمرتي (يعني ماش جي آڻي جي منائي جيڪا جليبي جيان هوندي آهي) ترچي رهي هئي، ڏسي ڪري ان شخص جو وات پاڻي ٿيڻ لڳو چوڻ لڳو: ”هي ڪارايو ته پوءِ هلندس.“ انهن چيو واپسيءَ تي ڪارائينداسين پهرين اسان سان هلو، بهرحال سڀئي ماڻهو اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جن جي بارگاهه ۾ حاضر ٿيا. ايتري ۾ هڪ شخص گرم گرم آمرتيون ٽوڪري ۾ کڻي اچي حاضر ٿيو، فاتح کان پوءِ سڀني ۾ ورهائي وئي، دربار اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جو قاعدو هو ته سادات ڪرام (يعني سيدن) ۽ ڏاڙهي وارن کي ڊبل حصو ملندو هو جيئن ته ان مذڪوره شخص جي به ڏاڙهي نه هئي ان لاءِ ان کي به هڪ حصو مليو ته اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جن فرمايو ته انهيءَ شخص کي ڊبل ڏيو. تقسيم ڪرڻ واري عرض ڪيو، حضور! ان کي ته ڏاڙهي ناهي، پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جن مسڪرائيندي فرمايو: هن جي دل چڻي رهي آهي، اڃا هڪ حصو ڏيو، اها ڪرامت ڏسي اهو شخص اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جن جو مريد ٿي ويو ۽ بزرگان دين جي تعظيم به ڪرڻ لڳو. (تجليات امام احمد رضا خان ص 101) اللهُ عَزَّوَجَلَّ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي. اَمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

دل کي جوبات جان لے روشن ضمير ہے

اُس حضرت رضا کو ہمارا سلام ہو

فرمانِ مصطفيٰ ﷺ: ان شخص جو نڪ مٽيءَ ۾ ملي وڃي جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درود شريف نه پڙهي.

مينهن وسڻ لڳو

اعليٰ حضرت امام احمد رضا خان عليه رَحْمَةُ الرَّحْمٰن جي بارگاهه ۾ هڪ نجومِي حاضر ٿيو، پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ ان کي فرمايو: ٻڌايو توهان جي حساب سان مينهن ڪڏهن وسڻ ڪپي؟ هن زائچو بڻائي چيو: هن مهيني ۾ نه ايندڙ مهيني ۾ وسندو. اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ جن فرمايو: الله عَزَّوَجَلَّ هر شيءِ تي قادر آهي. هو چاهي ته اڄ ئي مينهن وسائي سگهي ٿو. توهان صرف تارن کي ڏسي رهيا آهيو ۽ مان تارن سان گڏوگڏ تارن کي بڻائڻ واري جي قدرت کي به ڏسي رهيو آهيان، ديوار تي گهڙي لڳل هئي. پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ جن نجومِي کي فرمايو: ٽائيم ڪيترو ٿيو آهي؟ عرض ڪيائين: سوا يارهن، فرمايائون: ٻارهن ٿيڻ ۾ ڪيتري دير آهي، عرض ڪيو: مُنو ڪلاڪ، فرمايائون: مني ڪلاڪ کان پهرين ٻارهن ٿي سگهن ٿا يا نه؟ عرض ڪيو: نه، هي ٻڌي اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ بيٺا ۽ گهڙي جي سوئي گهمائي ڇڏي، هڪدم تن تن ٻارهن ٿيڻ لڳا، ۽ نجومِي کي فرمايو: اوهان چئو ٿا ته مني ڪلاڪ کان پهرين ٻارهن نٿا ٿي سگهن ته پوءِ هاڻي ڪيئن ٿيا؟ عرض ڪيو: اوهان سوئي گهمائي نه ته رفتار سان ته مني ڪلاڪ کان پوءِ ئي ٻارهن ٿين ها، اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ جن ارشاد فرمايو: الله عَزَّوَجَلَّ قادر مطلق آهي جو جنهن به تاري کي ڪهڙي به وقت جيڏانهن چاهي

فرمان مصطفيٰ ﷺ: جنهن مون تي درود پڙهڻ وساري ڇڏيو اهو جنت جو رستو
پلجي ويو.

پهچائي ڇڏي. توهان ايندڙ مهيني مينهن وسڻ جي باري ۾ چئي
رھيا آھيو ۽ منهنجو رب ﷻ جيڪڏهن چاهي ته اڃ ۽ هاڻي جو
ھاڻي بارش وسڻ لڳي، زبان اعليٰ حضرت ﷺ اڃا ايترو
چيو ئي مس ته چئني طرفن ۾ ڪارا ڪارا ڪڪر ڇانئجي ويا ۽
مينهن وسڻ لڳو. (انوار رضا، ص 375، ضياء القرآن پبلي ڪيشنز مرڪز الاولياء لاهور)
اللہ ﷻ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش
ٿئي.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

موت نزديڪ گناھوں کي تھیں ميل ڪے خول

آ برس جا ڪه نما دھولے يه پياسا تيرا (حدائق بخشش شريف)

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

مزدور شهزادو

مدينه المرشد بريلي شريف جي ڪنهن هڪ پاڙي ۾ اعليٰ
حضرت امام احمد رضا خان ﷺ جن کي دعوت ڏني وئي
هئي. عقيدتمندن پنهنجي گهر اعليٰ حضرت ﷺ جن جي
تشریف آوري لاءِ پالڪي (يعني ڏولي) جو انتظام ڪيو هو. پاڻ
ﷺ جن ان ۾ ويٺا ۽ چئن مزدورن پالڪي کي پنهنجي
ڪلهن تي ڪنيو ۽ هلڻ لڳا. اڃا ٿورو ئي هليا ته يڪدم امام
اهلستت ﷺ جن پالڪي مان آواز ڏنو ته ”پالڪي کي
هيٺ رکو، پالڪي هيٺ رکي وئي. پاڻ ﷺ جن فوراً ٻاهر
نڪتا، ۽ روڻٽهار کي آواز ۾ مزدورن کي فرمايو: سڄي سڄي

فرمانِ مصطفيٰ ﷺ: جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي .

ٻڌايو ته توهان ۾ سيد زانو ڪير آهي؟ چو ته منهنجو ذوق ايماني سرور عالميان ﷺ جن جي خوشبو محسوس ڪري رهيو آهي . هڪ مزدور اڳتي وڌيو ۽ عرض ڪيو: حضور! مان سيد آهيان. اڃا هن جي ڳالهه پوري ئي نه ٿي هئي جو، عالم اسلام جي وڏي پيشوا ۽ پنهنجي وقت جي عظيم مُجَدِّد رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جن پنهنجو عمامو شريف ان سيد زادي جي پيرن تي رکي ڇڏيو. امام اهل سنت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جن جي اکين مان لڳاتار ڳوڙها وهي رهيا هئا ۽ هت ٻڌي التجا ڪري رهيا هئا: ”معزز شهزاده منهنجي گستاخي معاف فرمايو . بي خياليءَ ۾ مون کان ڀل ٿي وئي، هاءِ غضب ٿي ويو! جن جي نعل پاڪ منهنجي مٿي جي لاءِ عزت جو تاج آهي، انهن جي ڪلهي مبارڪ تي مون سواري ڪئي، جيڪڏهن قيامت جي ڏينهن تاجدار رسالت ﷺ جن پڇي ورتو ته احمد رضا! ڇا منهنجي فرزند جو دوش نازنين (يعني ڪلهو) ان لاءِ هو ته هو تنهنجي سوار ٿيڻ جو وزن ڪٿي؟ ته پوءِ مان ڪهڙو جواب ڏيندس! ۽ ان وقت ميدان محشر ۾ منهنجي ناموس عشق جي ڪيتري نه زبردست رسوائِي ٿيندي. ڪيترائي دفعا زبان سان معاف ڪري ڇڏڻ جو اقرار ڪرائڻ کان پوءِ به امام اهل سنت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جن آخري التجاءِ شوق پيش ڪئي: محترم شهزاده! هن لاشعوري ۾ ٿيڻ واري خطا جو ڪفارو تڏهن ادا ٿيندو جڏهن

فرمانِ مصطفيٰ ﷺ: جنهن مون تي ڏه پيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سو رحمتون موڪليندو آهي .

توهان پالڪي ۾ سوار ٿي ويهيو، ۽ مان ان کي ڪلهو ڏيان. اها التجا ٻڌي ماڻهن جي اکين مان ڳوڙها وهڻ لڳا ۽ ڪجهه ماڻهن کان ته رڙيون نڪري ويون. هزار انڪار کان پوءِ آخرڪار مزدور شهزادي کي پالڪي ۾ ويهڻو ئي پيو. هي منظر ڪيتري قدر دل سوز آهي، جو اهلستنت جو جليل القدر امام مزدورن ۾ شامل ٿي ڪري پنهنجي خداداد علميت (يعني خدا عَزَّوَجَلَّ جي ڏنل علم) ۽ عالمگير شهرت جو سڄو اعزاز محبوب صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن جي خوشنوديءَ جي خاطر هڪ گمنام مزدور شهزادي جي قدمن تي نثار (يعني قربان) ڪري رهيا آهن! (انوار رضا ص 415)

الله عَزَّوَجَلَّ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي.

امين بجاہ التَّبَّيِّ الامِين صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

تيري نسل پاڪ ۾ ٻچڻ نور کا
تو ٻه عين نور تيرا سب گهرانا نور کا (حدائق بخشش شريف)

ديني علوم ۾ مهارت جي نادر حڪايت

منا منا اسلامي پائرو! جنهن جي آل رسول سان الفت ۽ محبت جو اهو عالم آهي ته ان جي عشق رسول صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جو اندازو ڪير ٿو لڳائي سگهي! امام اهلستنت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ جهڙي طرح هڪ عاشق رسول ۽ باڪرامت ولي هئا ائين ئي هڪ زبردست عالم دين به هئا. گهٽ ۾ گهٽ پنجاهه (50) علمن تي پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ کي ڪامل مهارت حاصل هئي. ديني علم جي

فرمان مصطفيٰ ﷺ: جنهن مون تي ڏينهن ۾ پنجاهه ڀيرا درود پاڪ پڙهيو قيامت جي ڏينهن مان ان سان مصافحو ڪندس .

برڪت سان دنياوي علم خود اڳتي وڌي سندن جا قدم چميا هئا. هڪ اهڙو ئي حيرت انگيز واقعو پڙهو ۽ جهومو، جيئن ته عليگڙهه مسلم يونيورسٽي جي وائس چانسلر ڊاڪٽر سر ضياءُ الدين يورپ ۾ تعليم حاصل ڪئي هئي ۽ برصغير جي پهرين صف جي رياضي دانن (يعني حساب جي ماهرن) مان هڪ هو. اتفاق سان رياضي جي هڪ مسئلي ۾ هن کي مشڪل پيش آئي گهڻو ئي سر ڪپايو پر حل سمجهه ۾ نه آيو، نيٺ هن مسئلي کي حل ڪرائڻ لاءِ جرمني ويڻو جو ارادو ڪيو. حضرت علامه سيد سليمان اشرف صاحب قادري رضوي رحمۃ اللہ تعالیٰ عليه ان دور ۾ يونيورسٽي جي شعبه دينيات جا ناظم هئا انهن ڊاڪٽر صاحب کي مشورو ڏنو بلڪ اصرار ڪيو ته توهان جرمني وڃڻ جي تڪليف جي بدران هتان کان ڪجهه ڪلاڪ سفر ڪري بريلي شريف وڃي امام اهلستت حضرت علامه مولانا امام احمد رضا خان رحمۃ اللہ تعالیٰ عليه کان پنهنجو مسئلو حل ڪرايو، ان تي ڊاڪٽر صاحب حيرت مان چيو هي توهان ڇا چئي رهيا آهيو؟ ڀلا رياضيءَ جو مسئلو به ڪو اهڙو مولانا حل ڪري سگهي ٿو جنهن اڄ تائين ڪاليج جو منهن ئي نه ڏنو هجي، نه بابا نه! بريلي شريف وڃي پنهنجو وقت ضايع نٿو ڪري سگهان، پر سيد سليمان شاه صاحب رحمۃ اللہ تعالیٰ عليه جي تمام گهڻي اصرار جي ڪري هو انهن سان گڏ مديني المرشد بريلي

فرمان مصطفيٰ ﷺ: جيڪو مون تي هڪ ڀيرو درود پڙهندو آهي الله تعاليٰ ان جي لاءِ هڪ قيراط اجر لکندو آهي ۽ هڪ قيراط احد ڀاڙ جيڏو آهي .

شريف حاضر ٿيا، امام اهل سنت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَیْهِ جن جي بارگاهه ۾ حاضري ڏني. اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَیْهِ جن جي طبيعت ناساز هئي تنهنڪري ڊاڪٽر صاحب عرض ڪيو: مولانا صاحب! منهنجو مسئلو بيحد پيچيده آهي. هڪدم پڇڻ جهڙو ناهي، جيڪڏهن طبيعت ۾ ڪجهه اطمینان آهي ته عرض ڪريان، پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَیْهِ جن فرمايو: ”توهان مسئلو بيان ڪيو“ ڊاڪٽر صاحب مسئلو پيش ڪيو، امام اهل سنت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَیْهِ فوراً هن جو جواب ارشاد فرمايو جواب ٻڌي ڪري ڊاڪٽر صاحب حيرت وچان خاموش ٿي ويا، ۽ بي اختيار چوڻ لڳا ته اڄ تائين صرف علمِ لَدُنِّي (يعني الله تعاليٰ جي طرفان براه راست ملڻ وارو علم) ٻڌو ته هئوسين، پر اڄ اکين سان به ڏسي ڇڏيو، پوءِ چوڻ لڳو: مان ته هن مسئلي کي حل ڪرائڻ لاءِ جرمني ويڃڻ جو پڪو ارادو ڪري ڇڏيو هو پر حضرت مولانا سيد سليمان اشرف قادري رضوي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَیْهِ جن منهنجي رهنمائي فرمائي، امام اهل سنت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَیْهِ جن پنهنجو هڪ قلمي رسالو گهرايو جنهن ۾ اڪثر مَثَلَن (يعني تن ڪندن) ۽ گول دائرن جون شڪليون بڻيل هيون اهو ڏسي ڊاڪٽر صاحب حيرت ۾ پئجي ويا، ۽ چوڻ لڳا: مون ته ان علم کي حاصل ڪرڻ لاءِ هڪ ملڪ کان ٻئي ملڪ تائين سفر ڪيو ۽ تمام گهڻو پئسو خرچ ڪيو، يورپي استادن جون جتيون سڌيون ڪيون تڏهن وڃي ڪجهه معلومات حاصل ٿي ۽

فرمان مصطفیٰ ﷺ: جنهن مون تي ڏهه پيراصبح ۽ ڏهه پيرا شام درود پاڪ پڙهيو ته ان کي قيامت جي ڏينهن منهنجي شفاعت ملندي.

توهان جي علم جي آڏو ته مان ته هڪ ٽِڙِڙِ مَڪتَبَ (يعني مدرسي جو ٻار) آهيان، هي ته ٻڌايو: هن فن ۾ توهان جا استاد ڪير آهن؟ پاڻ ﷺ فرمايائون: استاد ڪير به ناهي. بس پنهنجي والد صاحب ﷺ کان چار قاعده (1) جوڙ (2) ڪت (3) ضرب (4) وٺو، ان لاءِ سکيا هئا جو وراثت جي مسئلن ۾ انهن جي ضرورت پوي ٿي. شرح چُغميني شروع ٿي ڪئي هئي ته والد صاحب ﷺ جن فرمايو ته وقت چو ٿو ضايع ڪرين، سرڪار مدینہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم جن جي دربار مان هي علم توهان کي پاڻهي سيکاريو ويندا، هاڻي جيڪو توهان ملاحظه ڪري رهيا آهيو هي سڀ سرڪار رسالت مآب صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم جو هي ڪرم آهي.

مسائل زيبست ڪهڙن بهن تهن پيچيده پيچيده

نبی ڪه عشق ڪه حل ڪه ڪري پو شيد پو شيد

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

ڊاڪٽر سر ضياءُ الدين صاحب تي امام اهل سنت ﷺ جي جلالتِ علمي ۽ خوش اخلاقي جو ايتريقدر ته اثر ٿيو جو انهن صوم و صلوة (يعني نماز، روزي) جي پابندي شروع ڪري ڏني ۽ چهري تي ڏاڙهي به سجائي ڇڏي. (ملخص از حيات اعليٰ حضرت ج 1 ص 222-229)

اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي حساب بخشش ٿئي.

نگاه ولی میں وہ تاثیر دیکھی بدلتی ہزاروں کی تقدیر دیکھی

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

فرمانِ مصطفیٰ ﷺ: جیکو مون تي هڪ ڀيرو درود پڙهندو آهي الله تعاليٰ ان جي لاءِ هڪ قيراط اجر لکندو آهي ۽ هڪ قيراط احد ٻهائڙ جڏو آهي .

مَنَقِبَتِ اَعْلِيٰ حَضْرَتِ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيَّه

تُوَنے باطل کو مٹایا اے امام احمد رضا
 دُورِ باطل اور ضلالتِ ہند میں تھا جس گھڑی
 اہلسنت کا چمن سر سبز شاداب تھا
 تُوَنے باطل کو مٹا کر دین کو بخشی جلا
 اے امامِ اہلسنت! نائبِ شاہِ اُمم!
 علم کا چشمہ ہوا ہے موجِ زنِ تحریر میں
 حشر تک جاری رہے گا فیض کیوں کہ تم نے ہے
 دین کا ڈنکا بجایا اے امام احمد رضا
 تُوَ مجھ بن کے آیا اے امام احمد رضا
 آورنگ تم نے چڑھایا اے امام احمد رضا
 سنتوں کو پھر جلا یا اے امام احمد رضا
 کبچے ہم پر بھی سایہ اے امام احمد رضا
 جب قلم تُوَنے اٹھایا اے امام احمد رضا
 فیض کا دریا بہایا اے امام احمد رضا

ہے بدرگاہِ خدا عطرِ عاجز کی دُعا

تمہ پر ہورِ رحمت کا سایہ اے امام احمد رضا

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

هي رسالو پڙهي ڪري بين ڪي ڏيو

شادي غمي جي تقريبن، اجتماعن، عرسن ۽ ميلاد جي جلوسن وغيره ۾ مڪتبه المدينه تان شايع ٿيل رسالا تقسيم ڪري ثواب ڪمايو گراهڪن کي ثواب جي نيٽ سان تحفي ۾ ڏيڻ جي لاءِ پنهنجي دڪانن تي به رسالا رکڻ جو معمول بڻايو اخبار جي هاڪر يا ٻارن جي ذريعي پنهنجي پاڙي جي گهر گهر ۾ وقفي وقفي سان بدلائي بدلائي ڪري ستنن ڀريا رسالا پهچائي نيڪيءَ جي دعوت جون ڌومون مچايو.

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ